ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΖ΄ ΛΟΥΚΑ (ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ) (Λουκ. ιε΄ 11 - 32)
12 Φεβρουαρίου 2023

Ἀκούσαμε, ἀδελφοί μου, τὴν περασμένη Κυριακὴ γιὰ τὴν ταπεινὴ προσευχή, ἡ ὁποία σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐπίγνωση τῆς ἁμαρτίας, θέτει τὸν ἄνθρωπο στὴ διαδικασία τῆς μετάνοιας καὶ στὸ νὰ ἐμπιστεύεται τὴν ζωή του στὸ Θεό.

Σήμερα ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ μᾶς βοηθᾶ νὰ συνειδητοποιήσουμε συνειδητοποιοῦμε αὐτὴ τὴν μεγάλη ἀλήθεια.

Ἡ κακοπάθεια τοῦ ἀσώτου υἱοῦ καὶ ἡ νοσταλγία τῆς πατρικῆς ἑστίας, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ βέβαιη πίστη, ὅτι ὁ πατέρας ἐπειδὴ ἀκόμη τὸν ἀγαπᾶ, θὰ τὸν συγχωρήσει καὶ θὰ τὸν δεχθεῖ, ἀνοίγουν τὰ μάτια τῆς ψυχῆς του καὶ αἰσθάνεται, πὼς ὁ δρόμος τῆς ἐπιστροφῆς εἶναι πλέον ὁ μόνος δρόμος τῆς ζωῆς του. Ἡ ἀπόφαση λοιπὸν καὶ ἡ πραγμάτωση τῆς ἐπιστροφῆς του ὀνομάζεται μετάνοια.

Ἡ Μετάνοια πάντοτε ὁριοθετεῖ τὴ σχέση τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Θεό. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ ἀναγκαιότητα τῆς μετανοίας ἀποτελεῖ πάντοτε τὸν σκοπὸ τοῦ κηρύγματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ μετάνοια εἶναι ὁ τρόπος γιὰ νὰ ἀνακαινίζει ὁ Χριστιανὸς τὴν ψυχή του καὶ νὰ τὴν καθαρίζει ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες, ποὺ διαπράχθηκαν μετὰ τὸ βάπτισμα γι’ αὐτὸ ὀνομάζεται καὶ «δεύτερο βάπτισμα». Ἡ μετάνοια διαφυλάσσει καὶ διατηρεῖ τὸν ἄνθρωπο ἐλεύθερο ἀπὸ τὴν δουλεία τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ διαβόλου. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἀφορᾶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀνεξαρτήτως ἀξιωμάτων ἢ θέσεων, ἐκκλησιαστικῶν ἢ κοινωνικῶν.

Ἡ μετάνοια, στὴν ὁποία μᾶς καλεῖ ἡ Ἐκκλησία, δὲν εἶναι μιὰ ψυχαναγκαστικὴ λειτουργία. Δὲν εἶναι ἕνα σύνολο κανόνων ἠθικῆς καὶ τιμωρίας. Ἡ μετάνοια εἶναι τὸ δικαίωμα στὴν ἀληθινὴ ζωή, ὅπως τὸ προσφέρει ὁ Θεὸς στὸν ἄνθρωπο, καθὼς τὸν καλεῖ νὰ ἐπιστρέψει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ Τὸν συναντήσει μέσα ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ κυρίως μέσα ἀπὸ τὸ μυστήριο τῆς Μετανοίας.

Τὸ μυστήριο τῆς μετανοίας, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα μυστήρια διενεργεῖται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Χριστό, διὰ τῆς Ἱερωσύνης, ποὺ ἐμπιστεύεται στοὺς Ἐπισκόπους καὶ δι’ ἐκείνων στοὺς Ἱερεῖς. Ἀπο κοινοῦ οἱ ἅγιοι Πατέρες θεωροῦν ὅτι ἡ ἀπελευθέρωση τῶν ψυχῶν ἀπὸ τὸ δεσμωτήριο τοῦ διαβόλου διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας εἶναι ἀπὸ τὰ κυριώτερα ἔργα τοῦ Ἱερέως.

Ἐκεῖ ὁ πιστὸς ἀνοίγει τὴν καρδιά του, ὄχι στὸν ἐξομολόγο, ἀλλὰ στὸν ἴδιο τὸν Χριστό, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀοράτως Παρών. Ὁ Χριστὸς ἀναδέχεται τὴν ἐξομολόγηση τοῦ πιστοῦ, ὅπως ἀκριβῶς συνέβαινε κι ὅταν κάθε ἁμαρτωλὸς Τὸν συναντοῦσε. Ἡ εὐχή, ποὺ διαβάζεται στὴ συνέχεια ἀπὸ τὸν Ἐξομολόγο, ποὺ ἔχει τὸ χέρι του πάνω στὸ κεφάλι τοῦ ἐξομολογουμένου ἀποτελεῖ τὸ ἁπτὸ σημεῖο τῆς παρουσίας τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τοῦτο συνεπάγεται τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου, κάτι ποὺ ἐπιβεβαιώνεται πανηγυρικὰ μὲ τὴ θεία Κοινωνία, καθὼς ὅταν μεταλαμβάνουμε τῶν ἀχράντων Μυστηρίων ἀκοῦμε τὸν Ἱερέα νὰ λέει: «…εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον».

Ἡ ἀληθὴς μετάνοια ὅμως γιὰ νὰ καρποφορήσει χρειάζεται τὴν συνέργεια τῆς ἐλεημοσύνης, τῆς νηστείας, τῆς προσευχῆς καὶ γενικῶς τῆς προσπάθειας νὰ ζεῖ ὁ Χριστιανὸς σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ πιστὸς Χριστιανὸς δὲν πρέπει νὰ στηρίζεται στὸν ἑαυτό του καὶ νὰ ἀναβάλλει τὴν μετάνοιά του, οὔτε νὰ περιμένει νὰ ἀρρωστήσει ἢ νὰ γηράσει γιὰ νὰ ἐξομολογηθεῖ. Ὅπως δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ἀπελπίζεται ἐξαιτίας τῶν ἁμαρτιῶν του!

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέει χαρακτηριστικά, ὅτι ὅσο μεγάλη κι ἂν εἶναι ἡ ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου, πάντως εἶναι μικρότερη ἀπὸ τὴν φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ καὶ χάνεται μέσα σ’αὐτήν, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει μὲ τὴ σπίθα τῆς φωτιᾶς, ποὺ χάνεται μέσα στὸ πέλαγος τῆς θάλασσας. Καὶ σκεφθεῖτε συνεχίζει, πὼς τὸ πέλαγος ὅσο μεγάλο κι ἂν εἶναι μετριέται, ἐνῶ ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπεριόριστη. Γι’ αὐτό, ὅσο ζοῦμε πάνω στὴ γῆ ἔχουμε τὴν δυνατότητα τῆς μετανοίας.

Ἡ Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μας πέρα ἀπὸ τοὺς λόγους καὶ τὶς συμβουλὲς χειραγωγεῖ τὶς ψυχὲς στὴν μετάνοια μέσα καὶ ἀπὸ τὴν λατρευτική της ζωή. Ἡ Κυριακὴ προσευχὴ «Πάτερ ἡμῶν…» ζητεῖ τὴν ἄφεση καὶ τῶν δικῶν μας ἁμαρτιῶν, ἀνάλογα μὲ τὸ κατὰ πόσο συγχωροῦμε κι ἐμεῖς τοὺς ἄλλους. Ὁ Πεντηκοστὸς ψαλμὸς τοῦ Δαϋὶδ «Ἐλέησόν με ὁ Θεός…» δὲν ἀπουσιάζει σχεδὸν ἀπὸ καμμία μικρότερη ἢ μεγαλύτερη ἀκολουθία. Οἱ πρεσβεῖες τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων εὑρίσκονται συνεχῶς στὰ χείλη τῶν πιστῶν, μὲ σκοπὸ νὰ γίνουν καὶ τῆς καρδιᾶς τους ἡ φωνή, ἡ ἀπαραίτητη συνοδεία τῆς ἱκετήριας κραυγῆς «Κύριε ἐλέησον», μὲ τὴν ὁποίαν κατὰ συρροὴν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἐκλιπαρεῖ γιὰ τὸ μέγα καὶ θεῖο ἔλεος.

Ὁ Χριστὸς μὲ τὴ σταυρική του θυσία μᾶς ξεχρέωσε μιὰ γιὰ πάντα ἀπὸ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ ἄνοιξε τὸν Παράδεισο στὸν ὁποῖον πρῶτος εἰσῆλθε ἕνας Ληστής, ὁ ὁποῖος ἐξομολογήθηκε πάνω στὸ σταυρό του, ζήτησε καὶ ἔλαβε τὸ θεῖο ἔλεος.

Ἂς προβληματισθοῦμε λοιπόν, ποιὸς εἶναι ἀλήθεια αὐτός, ποὺ ἂν τοῦ χάριζαν τὸ χρέος ἢ τὴν ὀφειλή του, δὲν θὰ ἔτρεχε νὰ ἀποδεχθεῖ τὴν δωρεὰ καὶ νὰ εὐχαριστήσει τὸν δωρητή.

Ἂς σκεφθοῦμε τέλος ὅτι ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστὴς χρησιμοποίησε τὴν ἔκφραση «ἀναστὰς πορεύσομαι», γιὰ νὰ δείξει πὼς ἡ μετάνοια δὲν εἶναι μιὰ ἁπλὴ πορεία ἐπιστροφῆς, ἀλλὰ ἀνάσταση, νίκη τῆς ἀληθινῆς ζωῆς πάνω στὴν ἁμαρτία καὶ στὸν θάνατο. Εἶναι τὸ δῶρο τοῦ Χριστοῦ πρὸς ὅλους μας τὸ πολύτιμο καὶ ἀνεκτίμητο.